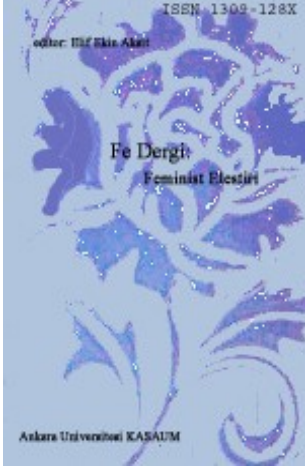

Yayınlayan: Ankara Üniversitesi KASAUM
Adres: Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi, Cebeci 06590 Ankara

Fe Dergi: Feminist Eleştiri 10, Sayı 2
Erişim bilgileri, makale sunumu ve ayrıntılar için:
<http://cins.ankara.edu.tr/>

Etin Cinsel Politikası: Feminist-Vejetaryen Eleştirel Kuramın Dayanakları Üzerine Bir Okuma
Derya Gül Ünlü

Çevrimiçi yayına başlama tarihi: 15 Aralık 2018

Bu makaleyi alıntılanmak için: Derya Gül Ünlü“Etin Cinsel Politikası: Feminist-Vejetaryen Eleştirel Kuramın Dayanakları Üzerine Bir Okuma” *Fe Dergi 10*, no. 2 (2018), 25-30.

URL: http://cins.ankara.edu.tr/20_3.pdf

Bu eser akademik faaliyetlerde ve referans verilerek kullanılabilir. Hiçbir şekilde izin alınmaksızın çoğaltılamaz.

Etin Cinsel Politikası: Feminist-Vejetaryen Eleştirel Kuramın Dayanakları Üzerine Bir Okuma
Derya Gül Ünlü *

Carol J. Adams tarafından kaleme alınan Etin Cinsel Politikası adlı eser, et yemenin erkek egemenliğiyle ilişkili olduğunu ve toplumun yapılanması dolayısıyla kadınlar ve hayvanlar üzerinde bir tahakküm kurduğunu ifade etmektedir. Ataerkil yapıyı eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayan çalışma, tarihten günümüze, kadınların ve erkeklerin beslenme biçimlerinin kültürel olarak nasıl farklılaştığı ve bu farklılaşmanın sömürülen kadın ve eti yenen hayvanların aleyhine nasıl çevrildiğini eko-feminist bir bakış açısı üzerinden değerlendirmektedir. Bununla birlikte çalışma, sadece et yemek ve ataerkil dünya görüşü arasındaki ilişkiyi değil, aynı zamanda feminizm ve vejetaryenlik arasındaki kesişim noktalarını da gözler önüne sermesi bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca çalışmanın, söz konusu kesişim noktalarını etin cinsel politikası, kayıp gönderge gibi yeni kavramsallaştırmalar üzerinden açıklamasının da önem taşıdığı düşünülmektedir. Bu bağlamda, çalışmanın temel dayanağının; erkeklerin et yemekle özdeşleştirildiğini, et yemeğe ve etin verdiği güce ihtiyaçlarının olduğunu, kadınların ise güce erkekler kadar ihtiyaç duymamaları dolayısıyla sebzelerle beslenebileceklerini varsayan toplumsal yapının sorgulanması olduğunu söylemek mümkündür. Gerçekleştirilen kitap inceleme çalışmasında da Carol J. Adams'ın ortaya koyduğu feminist-vejetaryen eleştirel kuram çerçevesince, etin cinsel politikasının toplumsal yapılanması üzerine ortaya koyduğu düşüncelere yer verilmektedir.

Anahtar Kelimeler: cinsel politika, eko-feminizm, feminist-vejetaryen eleştirel kuram.

The Sexual Politics of Meat: A Review on the Basic Foundation of a Feminist Vegetarian Critical Theory

The sexual politics of meat written by Carol J Adams deals with the meat that is related to male domination, and the establishment of the society and therefore its dominance over women and animals. The study interprets patriarchy from a critical point of view and through an eco-feminist perspective it evaluates, from past to present, how women's and men's dietary patterns differ culturally, and how this differentiation is being antagonized by the exploited women and eaten animals. However, the study is not only about the relationship between meat and patriarchal worldview, but also about the intersection between feminism and vegetarianism. It is also considered that it is important to explain the intersection points through new conceptualizations such as sexual politics of meat and lost reference. In this context, it is possible to say the basic foundation of this work is the questioning of the social structure that assumes that men are identified with meat, that they need meat and the strength that meat provides, however, women don't need strength as much as men do so they can feed with vegetables. In the book review study, in the framework of critical feminist-vegetarian theory of Carol J. Adams, a place was given to thoughts on the social structuring of the sexual politics of meat.

Keywords: : sexual politics, eco-feminism, feminist-vegetarian critical theory.

Giriş

Carol J. Adams tarafından “*Etin Cinsel Politikası*” başlığıyla kaleme alınan çalışma, et yemenin erkek egemenliğiyle ilişkili olduğunu ve toplumun ataerkil yapılanması dolayısıyla yeme biçimleri üzerinden kadınlar ve hayvanlar üzerinde bir tahakküm kurduğu anlayışı üzerinden temellenmektedir. Bu bağlamda araştırmacı, çalışmasının temel varsayımının şu cümleyle özetlemektedir (2015: 13): “*Et yemenin erkek egemenlikle ilişkili olduğunu, kadınlar ile insan olmayan hayvanların benzer ve birbirine bağlı şekillerde konumlandırıldığını iddia ediyorum.*” Araştırmacı, söz konusu varsayımla temellendirdiği çalışmasında birçok farklı çağrışımın bahsedilen tahakkümü nasıl güçlendirdiğini ve nasıl gözler önüne serilebileceğini açıklayan bir metodolojiyi ele almaktadır. Ortaya koyulan bu metodoloji üzerinden mevcut düzende yalnızca kadınlara değil, egemen olmayan bütün

*Araş. Gör. Dr. İstanbul Üniversitesi / İletişim Fakültesi-Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü

insanlara ve hayvanlara yönelik *cinsel şiddet ve kötü muamele arasında bir bağlantı* olduğunun da altı çizilmektedir.

Bununla birlikte araştırmacı, aslında tüm eko-feminist perspektiften ele alınan metinlerin altını çizdiği bağlantı noktasını şu ifadeyle görünür kılmaya çalışmaktadır (Adams, 2015: 46): “*Et yeme ile ataerkil dünya görüşü arasında bir bağlantı olsa bile, bu muhakkak aksinin de var olduğunu, yani feminizm ve vejetaryenlik arasında da bir bağlantı olduğunu kanıtlar mı?*” Çalışma süresince bu soruya cevap arayan Adams, eser içerisinde et yeme ve ataerkil dünya arasındaki ilişkiyi gözler önüne sermenin yanı sıra feminizm ve vejetaryenlik arasındaki bağlantıyı da aydınlatmaya çalışmaktadır. Bu doğrultuda hem çeşitli medya metinleri hem de tarihsel bir düzlemde değerlendirdiği edebi metinler üzerinden, feminizm ve vejetaryenlik arasında tespit ettiği kesişimleri gün yüzüne çıkartmaktadır. İncelenen çalışmanın bu yönüyle önceki eko-feminist metinlerden farklılaştığı, feminizm ve vejetaryenlik arasında kurduğu doğrudan bağlantı bakımından önem taşıdığı düşünülmektedir.

Ayrıca çalışmayı diğer eko-feminist perspektife sahip eleştirel metinlerden (Fox, 1989; Mies & Shiva, 1993; Salleh, 2017; Warren, 1997) ayıran bir diğer özelliği de; feminizm ve vejetaryenlik arasında kurduğu üzerinde tahakküm kurulanların ilişkisi olmaktadır. Bu perspektiften kaleme alınan eser, feminizmi kadınlar ve erkekler arasındaki ilişkiye değinen bir disiplin olmanın yanı sıra insanlar ve diğer hayvanlar arasındaki ilişkilerin toplumsal inşasına da ışık tutmak için yararlanılabilecek bir disiplin olarak değerlendirmesi bakımından da önem taşımaktadır.

2. İnceleme

Ataerkil toplumsal yapıyı eleştirel bir bakış açısıyla yorumlayan çalışma, tarihten günümüze, kadınların ve erkeklerin beslenme biçimlerinin kültürel olarak nasıl farklılaştığını ve bu farklılaşmanın sömürülen kadın ve eti yenen hayvanların aleyhine nasıl çevrildiğini eko-feminist bir bakış açısı üzerinden değerlendirmektedir. Aynı zamanda metnin ataerkil toplumun tahakkümü aracılığıyla, kadın ve eti yenen hayvan arasında bir yakınsamayı da vurguladığı görülmektedir.

Bu çerçevede Adams, etin cinsel politikası kavramsallaştırmasını aşağıdaki şu cümlelerle tanımlamaktadır (2015: 24):

“Etin cinsel politikası nedir? Kadınları hayvanlaştıran, hayvanları da cinselleştirip dişilleştiren bir tavır ve davranışlar bütünüdür. (...) Etin cinsel politikası aynı zamanda erkeklerin et yemeye ihtiyacı olduğu, hakkı olduğu ve et yemenin yiğitlikle alakalı bir erkek aktivitesi olduğu sanıdır.”

Dolayısıyla Adams, tüm çalışması içerisinde çeşitli edebi metinler ve medya metinleri üzerinden etin cinsel politikasını temsil eden ilişkiler ağını gözler önüne sermesi bakımından okuyucuya farklı bir perspektif sunmaktadır. Araştırmacı, etin cinsel politikasının toplumsal yapı içerisinde nasıl konumlandığını aşağıdaki şu cümlelerle ifade etmektedir (2015: 37-38):

“Etin cinsel politikası neyi yediğimizin, kültürümüzün ataerkil politikası tarafından belirlenmesi ve et yemeye atfedilen anlamların çoğunlukla yiğitlik etrafında kümelenmesi demektir. (...) Etin Cinsel Politikası'nın iddiası, toplumsal cinsiyet politikasının dünyamızda yapılanma şeklinin hayvanları (özellikle de tükettiğimiz hayvanları) nasıl gördüğümüzle ilgili olduğudur. Ataerki, insan/hayvan ilişkilerine içkin bir toplumsal cinsiyet sistemidir. Dahası, toplumsal cinsiyet inşasına hangi yiyeceklerin uygun olduğunu buyuran talimatlar da dahildir. Kültürümüzde adam olmak, sahip çıkılan ya da inkar edilen kimliklere, 'gerçek' erkeklerin yapıp yapmadığı şeylere bağlıdır. 'Gerçek' erkekler kişi yemez. Bu yalnızca bir ayrıcalık meselesi değildir, simgecilikle de ilgilidir. Kültürümüzde erkeklik, kısmen, et yeme ve diğer bedenlerin denetimi yoluyla inşa edilir.”

Bu bakımdan, çalışma bir anlamda, etin cinsel politikası aracılığıyla, kadınların ve hayvanların ortak imgeler üzerinden nesneleştirildiğini iddia etmektedir. Bu durum, ataerkil kültürün toplum içerisindeki yapılanmasının sürdürülmesindeki temel nedenlerden biridir. Diğer taraftan yazarın yukarıdaki ifadelerinde de değinildiği gibi, bu politika sadece kadınları ya da hayvanları metalaştırmamakta aynı zamanda erkekleri de belirli tanımlanmış roller edinmeye mecbur bırakmaktadır¹. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, yazarın erkek rolünün toplumsal inşasının, kadınların ve eti yenen hayvanların bedeni üzerindeki denetim aracılığıyla

gerçekleştirildiğini ileri sürdüğü görülmektedir. Ayrıca yeme biçimlerindeki bu ayrım cinsiyete bağlı olduğu kadar, sınıfsal bir nitelik de taşımaktadır. Bu bakımdan farklı erkeklik rolleri arasında hegemonya sahibi olanın daha çok eti aldığı çıkarımında bulunmak yanlış olmayacaktır. Çünkü kadınların ya da ikinci sınıf yurttaşların (yani hegemonik olmayan erkeklerin), ataerkil kültürde ikinci sınıf sayılan yiyecekleri (etten ziyade sebzeler, meyveler, tahıllar) tüketmeyi *tercih etmelerinin(!)* olağanlaştırıldığı aktarılmaktadır.

Bu tercihin nedeni ise, etin öncelikli olarak bir erkek yiyeceği olduğu düşüncesidir ve bu düşünce arzın kısıtlı olduğu durumlarda etin (hegemonik) erkeklere verilmesini beraberinde getirmektedir. Çünkü et yemek, kültürlerin ve bireylerin yiğitliklerinin ölçüsü olduğundan, toplumsal yapı vejetaryenliği hadımlıkla ya da kadınlıkla eş tutmaktadır (Adams, 2015: 50). Dolayısıyla, aslında et yemenin örtük bir biçimde gösterdiği; erkek egemenliğidir. Kadınlar daha uysal ve narin olduklarından sebzelerle beslenebilmekte, fakat gücünü kaybetmemesi gereken erkekler ete ihtiyaç duymaktadırlar. Hatta çoğu zaman kadınlar, erkeklere daha besleyici bir öğün sunabilmek için kendilerini bilinçli bir biçimde yoksunluğa mahrum etmektedirler. Bu bakış açısından yola çıkan yazar, geçmişten günümüze, dünya üzerindeki pek çok farklı kültürel yapıdaki (özellikle Asya ve Afrika'daki çeşitli kültürler) cinsiyetlere bağlı olarak farklılaşan yiyecek tüketim biçimlerini karşılaştırmakta ve toplum tarafından kadınların et yemelerinin nasıl kısıtlandığından, erkeklerin et yemelerinin ise nasıl yüceltildiğinden bahsetmektedir. Buna ek olarak sadece kültürel yapı değil, ekonomik yetersizlikler nedeniyle ete ulaşamamak da aile içerisindeki yiyecek dağılımını farklılaştırmaktadır. Adams'a (2015: 81) göre; *"Yoksulluğun etin dikkatlice dağıtılmasını zorunlu bıraktığı koşullarda eti erkek almıştır."*

Diğer yandan, Adams'a göre, cinsel şiddet ve et yemek arasında iç içe geçmiş bir ilişki bulunmaktadır. Bu ilişkiyi deşifre etmeye çalışan araştırmacı, şiddetin görünürlüğünü kaybetmesinin nedenini *kayıp gönderge* kavramsallaştırması üzerinden açıklamakta, bu ilişki ağının görülebilmesi için *kayıp göndergenin* açığa çıkarılması gerektiğini vurgulamaktadır. Kayıp gönderge kavramı ise, temel olarak, eti yenen hayvanları ifade etmektedir (Adams, 2015: 34):

"Kayıp gönderge, eti yiyeni hayvandan, hayvanı da nihai üründen ayıran şeydir. Kayıp göndergenin işlevi; 'et'imizi bir zamanlar dişi ya da erkek bir hayvan olduğu düşüncesinden ayrı tutmak, (...) bir şeyin zamanında birisi olduğu düşüncesine engel olmaktır. Etin varlığı, o 'et'e dönüşmek için öldürülmüş olan hayvanın varlığından bir kez koparıldığında, et artık kendi asıl göndergesiyle (yani bir zamanlar yaşayan hayvanla) bağlarını koparır; bunun yerine sık sık hayvanların yanı sıra kadınların durumunu yansıtmak için de kullanılan, boşlukta salınılan bir imgeye dönüşür."

Adams'a (2015: 102) göre, kayıp göndergeler sistemi, kadına yönelik şiddetle hayvana yönelik şiddeti ilişkili hale getirmekte ve ataerkil değerler kayıp gönderge sistemi aracılığıyla kurumsallaşmaktadır. Çünkü nasıl ki yediğimiz etten bahsederken ölü hayvanları kastetmiyorsak, toplumun ataerkil yapılanmasından kaynaklanan çoğu toplumsal durumda da kadınları açıkça görmemiz mümkün değildir. Kadınların ya da hayvanların kayıp göndergelere dönüştürülmeleri, olayın sorumluluğunun da gizlenmesini beraberinde getirmektedir. Bu bakımdan araştırmacı, aslında, münferit şiddet olayları gibi gözükken cinsel şiddet ve et yeme eylemleri için, kayıp göndergede bir kesişim noktası bulmaktadır; örneğin çoğu zaman kadınların deneyimleri başka baskıları da açıklamak için kullanılmaktadır³. Ancak bazı terimler (tecavüz gibi) bir grubun maruz kaldığı baskıya o denli özgüdür ki o terimleri başkaları ya da başka olaylar (doğaya tecavüz edilmesi gibi) için kullanmak da bir çeşit istismara yol açmaktadır. Bu gibi durumlarda kadınların maruz kaldığı deneyimler başka bir durumu anlatmak için de kullanılarak değersizleştirilmektedir. Dolayısıyla Adams'a (2015: 107) göre, toplumsal yapı daima kayıp göndergelerin işlevinden yararlanarak, maddi bir gerçeklik olan şiddeti kontrol altında tutulabilir ve denetlenebilir metaforlar haline getirmektedir. Bu da kayıp göndergenin, tam da kayıp olması nedeniyle, genellikle baskı altındaki gruplar arasındaki bağlantının açığa çıkarılmasına engel olmaktadır. Kayıp göndergenin görünür hale gelmesi ise, metafordan uzak bir biçimde, sömürülenlerin çektiği acının açığa çıkartılmasıyla mümkündür (Örneğin; kesimhanelerin hiç görüntülenmemesi kayıp göndergenin var oluşunun nedenlerinden biridir. Ancak buralarda yaşananların yayınlanarak gözler önüne serilmesi kayıp göndergeyi görünür hale getirecektir).

Buna ek olarak Adams, *cinsel kesim imgeleri* olarak adlandırdığı bir kesişime daha değinmektedir. Ona göre, kadın bedeninin ve hayvan bedeninin parçaları sahibinden koparılarak metalaştırılmakta ve bir biçimde birbirleriyle ilişkilendirilmektedir. Yani araştırmacı, parçaların bedenden ayrılması ve kadın ile hayvan beden parçalarının fetişleştirilerek, birbirleriyle ilişkilendirilmesi durumunu *cinsel kesim imgeleri*⁴ kavramıyla

açıklamaktadır. Örneğin; tavuk göğsü ya da tavuk budu gibi. Bu durum göndergenin kaybedilmesine ve bir metafor aracılığıyla başka bir şeye atıfta bulunularak gerçek anlamının yitirilmesine neden olmaktadır. Örneğin; tavuk budu ne kadını ne de hayvanı temsil etmekte her iki bedenden uzaklaştırılarak, fetişleştirilmektedir. Bu bakımdan özellikle bazı medya metinlerinin (reklamlar, kadın programları gibi) çözümlenmesi sürecinde *cinsel kesim imgeleri* kavramsallaştırmasının, kadın bedeni ve eti yenen hayvan bedeni parçaları arasındaki birbirinin yerine geçme durumunu tanımlayarak, görünürleştirilmesi açısından açıklayıcı olacağı düşünülmektedir.

Cinsel şiddet ve et yeme arasındaki bağlantı noktalarından biri de ataerkil dildir. Dil aracılığıyla gerçekleşen tüketim nesneleştirilmekte ve gerçek anlam yok olmaktadır. Et yiyen ve ataerkil bir dilin hakim olduğu toplumsal yapı ise, vejetaryenlik meselesini umursamamakta, önemsizleştirmektedir. Adams'a (2015: 170) göre, "bir vejetaryen ne kadar bilgili olursa olsun, açık seçik ifade ettiği karşı çıkışlarının duyulmasının önüne geçen, kolayca fark edilemeyecek engellerle" karşılaşmaktadır. Bireyin bu fark edilmesi zor olan engellerle karşılaşmasının bir nedeni de hayvanları yeme meselesinin altında yatan politik ve kültürel güçlerin öncelliğinin altını çizicek feminist bir bakış açısının bulunmamasıdır. Bu bakış açısını ortaya çıkarmayı hedefleyen yazar, vejetaryen metinler olarak adlandırdığı metinler içerisinde feminist perspektifin dayanaklarını aramaktadır. 'Vejetaryen sözü taşıyan metinler' olarak isimlendirdiği çeşitli edebi metinler üzerinden kadınlar ve vejetaryen tarih arasındaki kesişimlere odaklanmakta ve bu ilişkiyi yorumlamaya çalışmaktadır. Bu bakımdan okuyucuya, bir *vejetaryen sözü taşıyan metinler listesi* sunulmaktadır. Ancak bu noktada, okuyucuya sunulan metinlerin hepsinin eko-feminist perspektife sahip olduğu görülmemekte, metinlerde bu bağlantı noktalarının izleri aranmaktadır.

Ortaya koyulan tüm bu temellendirmelerden (ataerkil dil, vejetaryen sözün taşıyıcısı metinler v.d.) sonra ise, vejetaryenliğin hem özgür kadın varoluşunda bir simge işlevi gördüğü hem de erkek egemenliğinin ve şiddetinin reddine işaret ettiği düşüncesi üzerinde durulmaktadır. Bu bağlamda araştırmacı, öncelikle feminizm ve vejetaryenlik arasındaki ittifak belirtilerinin neden göz ardı edildiğini incelemekte ve vejetaryenliği yalnızca bir tercih olarak değil, aynı zamanda feminist kuram ve kadın deneyimiyle birlikte yankılanan bir hareket olarak da ele almaktadır (Adams, 2015: 277). Diğer taraftan, vejetaryenliğin feminist düşünce içerisinde önemsiz bulunmasını eleştirmekte, vejetaryenliğin kadınların diğer sorunlarıyla ilgisinin bulunmadığını düşünülmesinin feminizm ve vejetaryenlik arasındaki ilişkinin görünürlüğünü kaybetmesine neden olacağından da bahsetmektedir. Bu bakımdan çalışmanın; feminizmin düşüncesinin varoluşunun aynı zamanda vejetaryen olmakla doğrudan bağlantılı olduğunu da ileri sürdüğü görülmektedir.

Sonuç

Eko-feminist kuram, kadın ve doğanın, özellikle endüstrileşmeyle birlikte, ataerkil ve kapitalist sistem tarafından nasıl sömürüldüğünü eleştirel bir bakışla incelemektedir. Carol J. Adams tarafından kaleme alınan ve feminist-vejetaryen bir bakışla temellendirilen çalışma ise, bu endüstri dünyasında kadın ve hayvanın benzer bir şekilde özne yerine nesne olarak nasıl konumlandırıldığını sorgulamaktadır. Bu kapsamda, etin cinsel politikası isimli çalışma, feminist düşünce, ataerkil kültür ve vejetaryenlik arasındaki bağlantıyı eleştirel bir bakışla ele almakta ve okuyucusuna farklı bir perspektif sunmaktadır. Bununla birlikte, Adams'ın getirdiği bu eleştirinin temel dayanakları olarak aktardığı kayıp gönderge, vejetaryen sözü taşıyan metinler, et metinleri, ahlaki vejetaryenlik, cinsel kesim imgeleri, hayvanlaştırılmış ve dışlaştırılmış protein gibi kavramsallaştırmaların, alana yeni bakış açıları sunduğunu da söylemek mümkündür. Ayrıca çalışmada özellikle medya metinleri üzerinden verilen çok sayıda örneğin ve kavramsallaştırmanın, medya metinlerinin eko-feminist bir perspektiften okunabilmesinde de önem taşıyacağı düşünülmektedir.

Diğer yandan araştırmacı çalışmada her ne kadar feminizm ve vejetaryenlik arasındaki bağlantıları gözler önüne sermeye odaklansa da, vejetaryenliğin sadece kadınlara özgü olduğu fikrini reddetmektedir. Aksine sadece kadınların et yemiyor olmasının ataerkil kültürün temellendirdiği etin cinsel politikasının köklerini daha da güçlendireceğini savunmaktadır. Bu bakımdan yazar, erkeklerin de ataerkil düzen tarafından bir tür tahakküm (erkek olmak için et yemek) altına alındığını vurgulamaktadır. Dolayısıyla Adams (2015: 53); feminist teorisinin mantığına uygun biçimde içinde barındırdığı vejetaryen eleştirinin farkına varılmamış olması gerçeğini sorgulamaktadır. Bu bakımdan çalışmanın alan yazınındaki diğer eko-feminist metinlere de bir eleştiri yönelttiği, feminizm ve vejetaryenlik arasındaki bağlantı noktalarının yeterince vurgulanmadığını ileri sürdüğünü de eklemek gerekmektedir.

Son olarak ise, Carol J. Adams'ın tüm çalışma süresince altını ısrarla çizdiği gibi, bu kitap incelemesinin Adams'ın şu sözleriyle sonlandırılması uygun görülmektedir (2015: 20):

“Aslında Etin Cinsel Politikası'nın bütün demek istediği, bu baskı kültüründen gayrı bir şeyin var olduğudur. O başka şey elimizdekinden daha iyidir. Bizim için, çevre için, ilişkiler için, hayvanlar için daha iyidir.”

¹Adams burada etin cinsel politikasının, kadınları ve hayvanları metalaştırmanın yanı sıra erkekleri de belirli kalıplar içerisinde yer almaya zorlayarak bir 'hegemonik erkeklik' inşası içerisinde erkekliğin et yemekle ilişkili olarak sunulduğuna dair çeşitli örnekler vermektedir. Söz konusu örnekler arasında (2015: 40); "Seinfeld" dizinin bir bölümünde bir erkeğin görüştüğü bir kadının kendisini beğenebilmesi için et yemediğini gizleme çalışması, "Cosmopolitan" ve "New Woman" dergilerindeki erkeklerin et yemesi gerektiğine ilişkin verilen mesajlar yer almaktadır.

²Kayıp gönderge kavramına açıklık getiren araştırmacı, kadınların ya da hayvanların birer kayıp göndergeye dönüşmesinde medyanın da büyük rol oynadığının altını çizmektedir. Örneğin; gerçekte hayvanlar medyada tasvir edildiği gibi mutlu ve sağlıklı bir yaşam sürmemekte ya da kadınlar kendi rollerine uygun davranışlarda bulunurken mutlu olup, huzur duymamaktadırlar.

³Adams bu görüşünü kadınlara uygulanan şiddet hakkındaki benzetmeleri hayvana yönelik şiddetle eşleştirilen çeşitli benzetmeler ile ilişkilendirmekte, ayrıca Andrea Dworkin'in (1981) "Pornography: Men Possesing Women", Susan Griffin'in (1979) "Rape: The Power of Consciousness" çalışmaları üzerinden örnekler vererek temellendirmektedir.

⁴Bu noktada Adams (2015: 133), diğer feminist araştırmacıların da cinselliği ve tüketimi yerle bir eden temsillerdeki içkin şiddeti gözlemlediklerinden ve bu bağlantı noktasını şu farklı biçimlerde adlandırdıklarından bahsetmektedir: "etçil kibir" (Simone de Beauvoir), "kadınkırımcı oburluk" (Marly Daly), "cinsel yamyamlık" (Kate Millet), "ruhani yamyamlık" (Andrea Dworkin), "metafizik yamyamlık" (Ti-Grace Atkinson). Bununla birlikte araştırmacı, adı geçen feminist araştırmacıları kadınların ve hayvanların maruz kaldıkları baskıların kesiştiği noktaları tespit etmelerine rağmen bu bağlantıyı yalnızca kadınların sorunlarıyla ilgilenmek için kullanmaları nedeniyle eleştirmektedir.

Kaynakça

- Adams, C. J. (2015). *Etin Cinsel Politikası*. (Çev. G. Tezcan & M. E. Boyacıoğlu). 2.basım. İstanbul: Ayrıntı: Yayınları.
- Dworkin, A. (1981). *Pornography: Men Possesing Women*. New York: Perigee Books.
- Fox, W. (1989). The Deep Ecology-Ecofeminism Debate and Its Parallels. *Environmental Ethics*, 11(1): 5-25.
- Griffin, S. (1979). *Rape: The Power of Consciousness*. San Francisco: Harper & Row.
- Mies, M. & Shiva, V. (1993). *Ecofeminism*. Atlantic Highlands: Zed Books.
- Salleh, A. (2017). *Ecofeminism as Politics. Nature, Marx and the Postmodern*. Atlantic Highlands: Zed Books.
- Warren, K. J. (1997). Taking Empirical Data Seriously: An Ecofeminist Philosophical Perspective. *Ecofeminism: Women, Culture, Nature*. (Ed.) K. J. Warren, Bloomington & Indianapolis: Indiana University Press, s.3-20.